

Ünnepi kiállítás **Zalka Imre** vándorfotográfus
és csepűragó 63. születésnapja alkalmából

FUGA BUDAPESTI ÉPÍTÉSZETI KÖZPONT

2018. február 19 – március 7.

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITOTTA:

Zalka Imre és Gálos László

KÖZREMŰKÖDÖTT:

Ujj Zsuzsi és Zalka Léna

KIÁLLÍTÓ MŰVÉSZEK:

Agárdi Attila
Baráth Gábor
Detvay Jenő
Drégely Imre
Durst György
Fehér Kálmán
Fejér János
Fiala de Gábor
Frankl Aliona
Fodor János Dániel
Gálos László
Gombos Lajos
Gyetvai Zoltán

Halas István
Halász Gabi
Horváth M. Judit
Igazság Radu
Kiss Marianna
Laczkó Péter
Lázár Dóri
Lugosi Lugo László
Neményi Zsolt
Pálinkó Gábor
Peti Péter
Pintér Bence
Rónaszéki Péter

Stalter György
Szabó Maya
Szemenyei Bianka
Ujvári Sándor
Varga Tamás
Vargha Miklós
Várnagy Tibor
Vékás Magdolna
Venczel Attila
Walton Eszter
Zátonyi Tibor

A KIÁLLÍTÁST TERVEZTE ÉS SZERVEZTE: NAGY ZITA, ŐRY JÚLIA, NAGY BÁLINT ÉS GÁLOS LÁSZLÓ

A KATALÓGUST TERVEZTE, KIVITELEZTE: GOMBOS LAJOS

NYOMTATTA: PETI PÉTER / TRIPONT

GÁLOS LÁSZLÓ

Az arany-monodid (AuI) egy könnyen előállítható, enyhén fényérzékeny vegyület, melynek különösebb gyakorlati haszna nincs. Bár a fotográfia hajnalán megpróbálkoztak használatával, de inkább elvi, semmint gyakorlati megfontolásokból: a legnemesebb elemként számontartott arany, és az alkímiát kiváltó kémia egyik korai eredményeként felfedezett, Zola-t is megihlető jó házassága szép, de terméketlen kísérlet volt. Az ezüstalapú fényképezés sikerei mellett hamar feledésbe is merültek a próbálkozások. Főleg, mivel kiderült: az aranyjodid fényképezési felhasználása csak úgy lenne elképzelhető, ha a vegyületben növelnék az arany arányát a jóddhoz képest, ám ez kémiaiilag lehetetlen.

De 1955-ben Székesfehérváron valahogy mégis született pár kilónyi vegyület, melynek kivételes érzékenysége és reakciókészsége, mondhatni vitalitása azonnal bámulatba ejtette készítőit. Ők tudták, milyen kivételes csodát hoztak létre, de nem vitatkoztak a hivatalos állásponttal: sexaurum-trijodid (Au₆I₃) márpedig nincs és nem is lehet. A vegyület bejegyzésekor inkább visszanyúltak az alkímiához, és az arany jelölésére évszázadokig használt „Z” betűbe rejtették el a megfejthetetlen molekula létezését. Így a Z₆I₃ sokáig rejtve maradt. Csak az a pár fogékony fotográfus, művész ismerhette meg, aki véletlenül a közélébe került. A hetvenes évekig a Fényszöv egyik helyi laborjában rejtegették, ahol

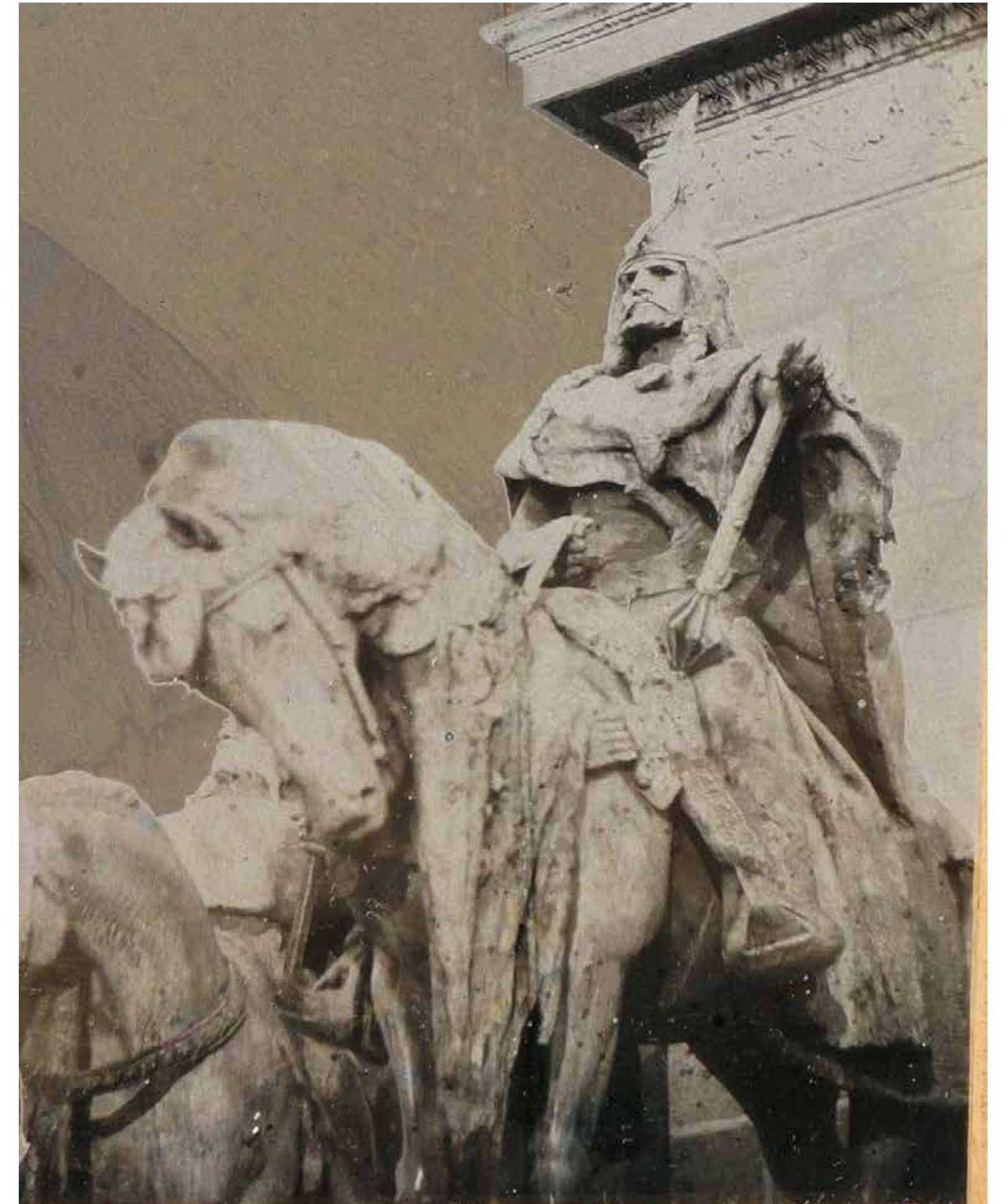
hétköznapi családi és amatőr képek kidolgozásánál használták, de létét nem lehetett örökké titokban tartani. Kezdetben főleg a színes technológia adalékanyagaként használták a Z₆I₃-mat. A vele kidolgozott képek máshol nem tapasztalt finomságának és mélységének hamar híre ment. Egyre többen és többen keresték, és ahogy nőtt a Z₆I₃-mal közvetlenül találkozó emberek száma, az is nyilvánvalóvá vált, hogy a szer addiktív – pozitív értelemben. Bárki, aki érintkezett vele, mintha energilöketet kapott volna: ismeretlen távlatokat nyitott, új inspirációt nyújtott egyre több és több fotográfusnak.

Végül Budapesten teljesedett ki a Z₆I₃ csodája. A laborkísérletek során kiderült: bár minden fotóvegyyszer javítására alkalmas, de a legnagyobb eredményeket az archaikus technikákban lehet elérni vele. A cianotípiá, az argentotípiá vagy a nedves kollódium gyakorlatilag újjászülettek általa. Sőt, nem csak az eljárások, de a velük fémjelzett alkotási mód is: a Z₆I₃ terjedése által jelent meg újra Magyarországon a vándorfotográfus fogalma. Évtizedek óta jelen van nemcsak a legfontosabb alkotótelepeken és művészeti fesztiválokon, de sűrűn előfordul falunapokon és fotótörténeti bemutatókon is.

A Z₆I₃ felfedezésének 63. évfordulója alkalmából a FUGA Budapesti Építészeti Központ tisztelegő kiállításon mutatja be 37 alkotónak a Z₆I₃ segítségével, hatására vagy éppen tiszteletére készített 38 művét.

Kedves Imi!
Mint mindenki, én is veled együtt örvendve szeretnék gratulálni a „bejövetelednek”, más néven születésed évfordulójának alkalmából.

AGÁRDI ATTILA:
Árpád Apánk
2015., daguerrotíпия, 9×12 cm

Kedves Imre!

Szeretnék ezzel a képpel boldog születésnapot kívánni neked. Köszönöm a sok iránymutatást, kedves és segítőkész szavakat amiket az évek során kaptam tőled.

G.

BARÁTH GÁBOR:
Rétegek

2015., fotóinstalláció, fa, ambrotípiák, 25x25x25 cm

Mire utolérte már ott térdelt.
Ennél szebbet, szemnek, szívnek...

mutasd meg, hogy tudsz...

DETVAY JENŐ:
Piros ember

2005 / 2017., digitális print (1/3), 30x40 cm

„Halló, szia Imre, Imre vagyok...”

Fotó Imréről, tisztas távolságból, telefonos távirányítással. Demózásból készült a kép, panoráma akció, Drégelypalánk, Fotófalú alkalmából. Amikor fentről a várból fotózom Zalkát, amint felmutat egy fotót, amin a vár látható, pont onnan nézve, ahol ő áll...

A légvonal 3760 m.

A kép üzenete: „...Imre, szerintem még nem is láttad, itt az alkalom, szívküldi, Isten éltesse!...”

DRÉGELY IMRE:
Z. I. DP. 2016. 07. 30. 19:04
2016/17., giclée print, 40x40 cm

Volt idő, amikor sokat pecáztunk együtt.

DURST GYÖRGY:
Rossz kép a barátaimról
1985., digitális print, 18x24 cm

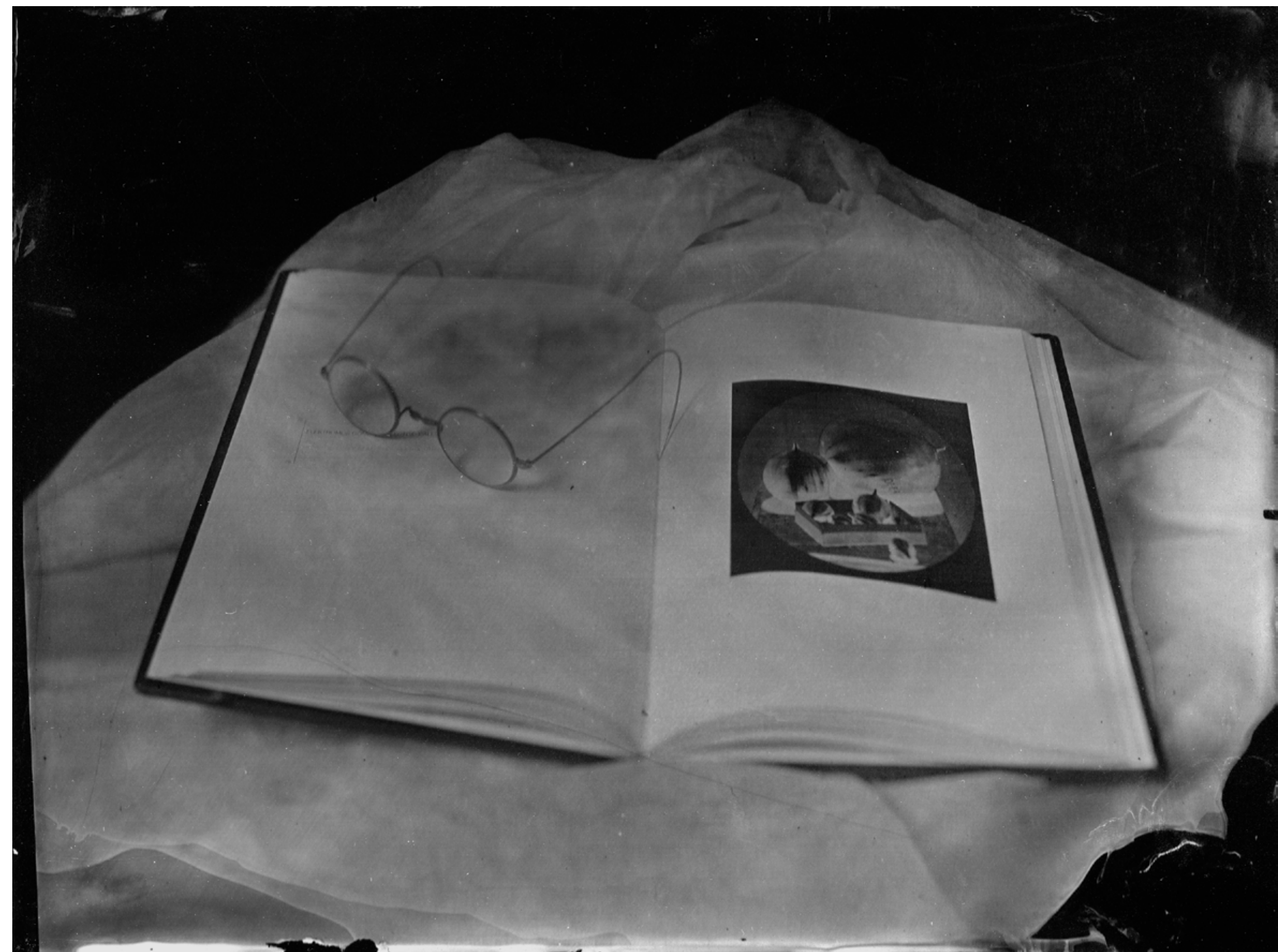

Miért ez a kép...

Mert Imre, Imi, Zimi, Imicica, Mester – mindenkinek más és más – olyanokra is hatással volt tudásával, tapasztalatával, munkájával, alkotásaival, mint szépeplékű Kerekes Gábor fotóművészünk, aki életének utolsó alkotói szakaszában ezzel a régies, csodálatos látványú eljárással, – mint a kollódiumos nedves eljárás – alkotott, elszakítva a technikát, a festőies fotográfia saját képi világától és témaválasztásától.

Ezért!

FEHÉR KÁLMÁN:
Kerekes
2014., ambrotíпия, 18x24 cm

Ha jól emlékszem, július végén készült a kép. Ekkor már hónapok óta nem mehettél horgászni hosszabb időre, mert a fotóstáborok és fesztiválok időszaka ez. Ettől függetlenül a buszban mindig ott fekszik legalább két bot, és várakoznak, mikor hajolhatnak meg egy süllő vagy harcsa tiszteletére.

FEJÉR JÁNOS:
Imre a buszban
2015., digitális print, 30x40 cm

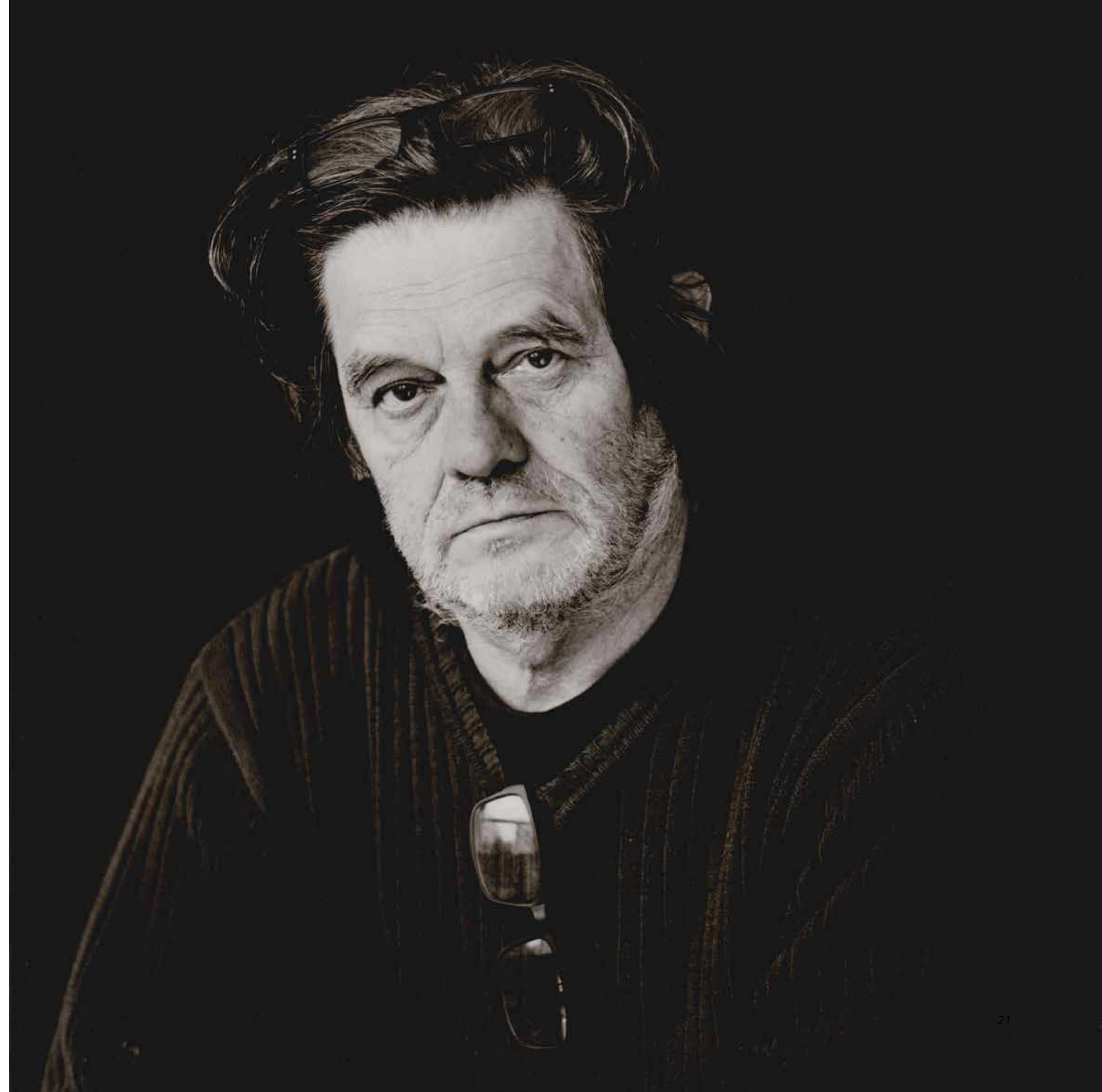

Kedves Imi!

Fogadd szeretettel ezt a kis képet magadról, olyan szeretettel, mint amilyen szeretettel és önzetlenül te tanítgatod az elszánt, érdeklődő embereket és ahogyan te készítesz rólunk képeket... Köszönjük!

FIALA DE GÁBOR:
Zalka Imi portré
2018., zselatinos ezüst nagyítás, 19x19 cm

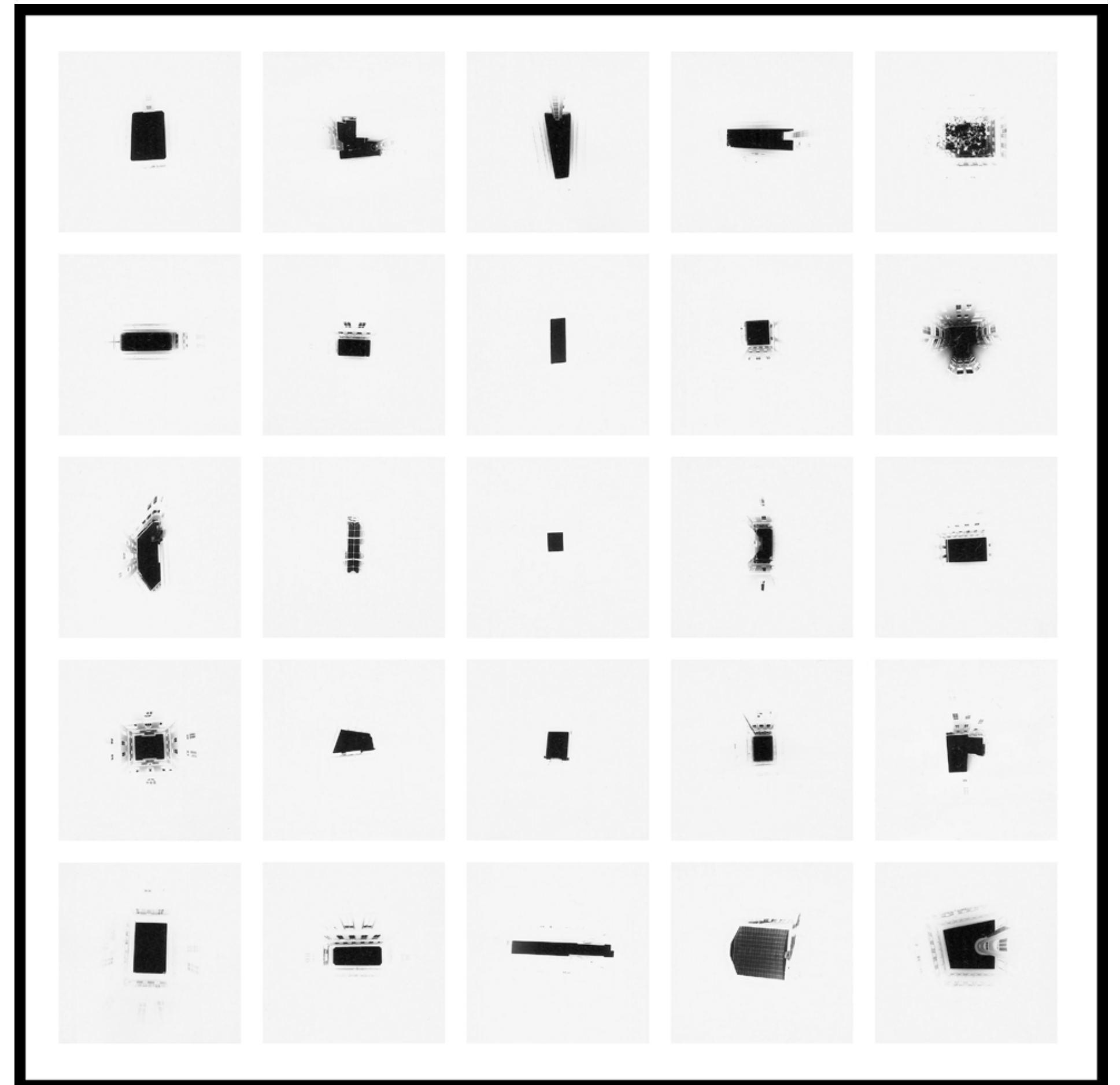

Ekkortájt tanultam meg Imrétől, hogy a húslevesben a hús a hatóanyag. Talán csak az elmélet gyakorlatba ültetése végett, de ezzel szoros összefüggésben, készült egy felvétel, majd később több is.

FODOR JÁNOS DÁNIEL:

In memoriam

2011., lyukkamera felvételek barit papíron, 40x40 cm

Ezzel az Időspirállal köszönteném Imrét, a szöveg Fitz Péter megnyitó beszédének részlete, mely a Barabás Villa kiállítás megnyitóján hangzott el 2006. X. 21-én.

„..... a szalag fogságába ejtett időszeletek csak mint idézet-hordozók vannak jelen; nem látjuk valójában mi van rajtuk, mit „ábrázolnak”, melyik volt az a pillanat, melyet rögzítettek rajtuk. Az elmúlt idő is valahogy így működik emlékezetünkben, ott van gondolataink mélyén, de már nem látjuk, nem emlékszünk pontosan mit is, hogyan is? A képen egy-egy csavarodó film-szalag, rajta az eltűnt idővel, az esetlegesen csavarodó spirál egy olyan múltba vezet, amelyről már csak halványodó emlékeink vannak, vagy azok sincsenek. Van persze olyan szalag is, amelyen érzékeljük – nem látjuk pontosan – hogy valamiféle kép lehet

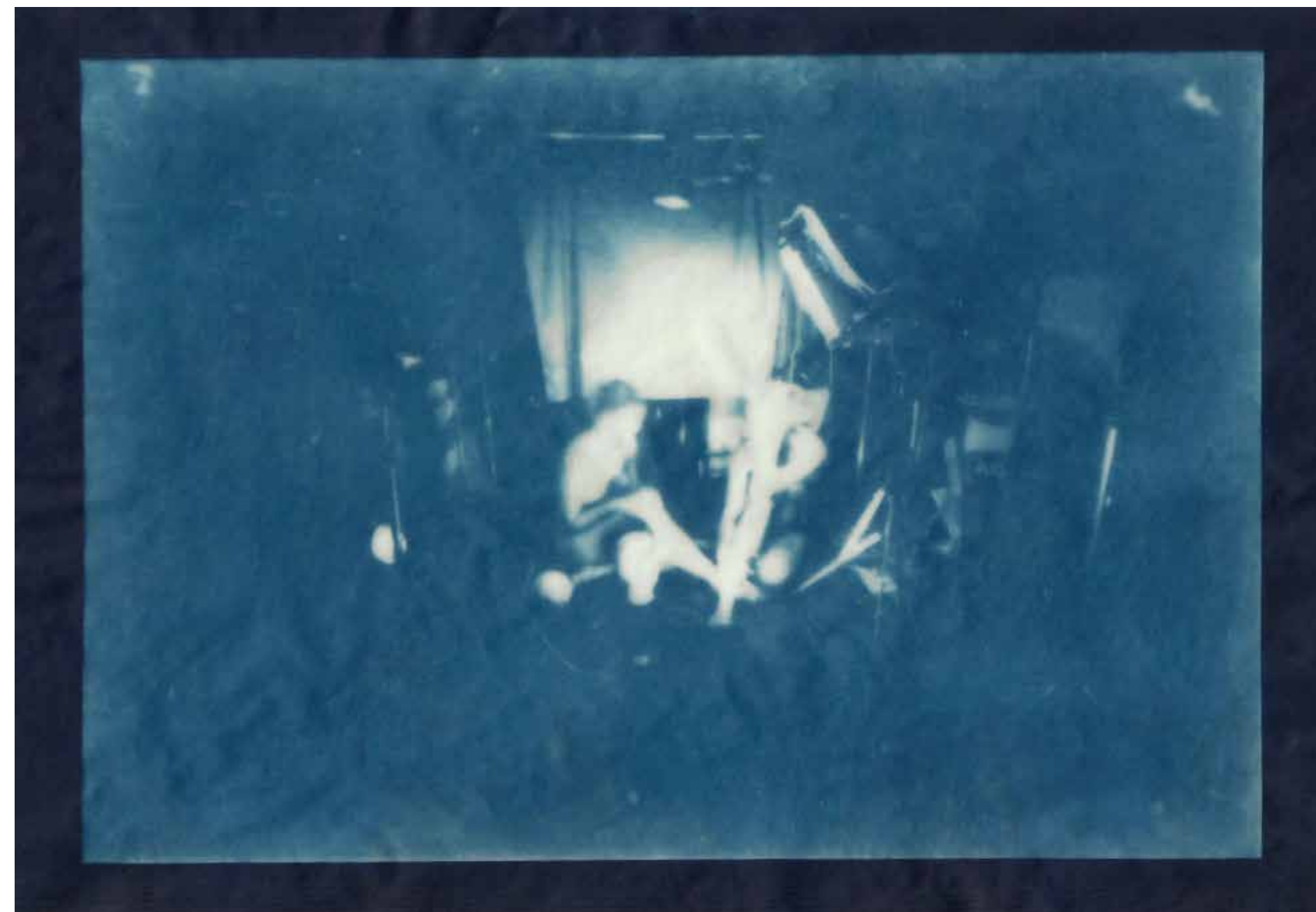
rajta, de ez végtelenül nem fontos. Van olyan is, ahol az eredeti felvétel valószínűleg – de szép ez a bizonytalanság az elmúlt idővel kapcsolatban –, negatív szalagot, negatív képet jelenít meg, a valós látvány fordítottját. Az emlékezet is működhet így, az eredeti látvány az ellenkezőjébe fordult. Aztán vannak a jelölések. A csíkmásolaton, vagy a negatívon korábban bejelölt kockák melyeket majd nagyítani kell – a megragadott pillanat pozitív kijelölése –, vagy az ellentéte, az áthúzott képkocka: az örökre törlendő, megsemmisítésre váró momentum. A krikz-krakszok itt mint határozott grafikai jelek tűnnek elő, durva, de emberi beavatkozás az idő folyamatába. Kitörölve, megjelölve. A filmspirál (időspirál) megjelenítése már önmagában is technikai bravúr, ahogy a közelebb csavarodások a felsejlő valóságot, a távolabbi, életlenedő, életlen szakaszok az elmerülő pillanatok elvesztését teszik kézzelfoghatóvá, a szem számára értelmezhetővé.....”

FRANKL ALIONA:
Időspirál
2006., fotogram, 12×16 cm

Zalka Imre műterme mágikus hely. Nem csak azért, mert lerí róla: ez kis hazánk legprofibb buheraműhelye, de azért is, mert az évtizedek alatt magába szívta a fényképezés esszenciáját. Nem csak sötétkamra, fotólabor és műterem, de egyben az egyik utolsó alkimista titkainak letéteményese is. A papírnegatív az Imre középiskolás tanítványai által gyártott lyukkamera első tesztjeként készült. A cianotípiá alapanyagaként szolgáló pauszpapír megegyezik a Zalka-féle® softboxokon használatossal.

GÁLOS LÁSZLÓ:
Atelier Zalka

2017., cianotípiá pauszpapíron, 10x15 cm

A születésnap képed tárgya, a Bugaci Kontakt Fotográfiai Táborban felejtett hajtincseid, melyeket Pálinkó Gábor barátunk előbb formába öntött, majd én lapátra tettem.

S arra a filmre exponáltam meg, melyet Te nagy meglepődésemre egy szempillantás alatt – miközben filmet fűztem a gépembe – a kikandikáló filmvég alapján felismertél és nevéen nevezted.

Nagy tisztelem a szüicsinapcsidon is Imicica!

GOMBOS LAJOS:
*Zalka Imre vándorfotográfus,
Pálinkó Gábor fodrász-fotográfus,
Bugacpuszta 2017.*
35 mm-es mozifilm, 18,5x29 cm

GYETVAI ZOLTÁN:
Oh, my... Zalka Imre-parafraízis
2017., ambrotíпия, 24x30 cm

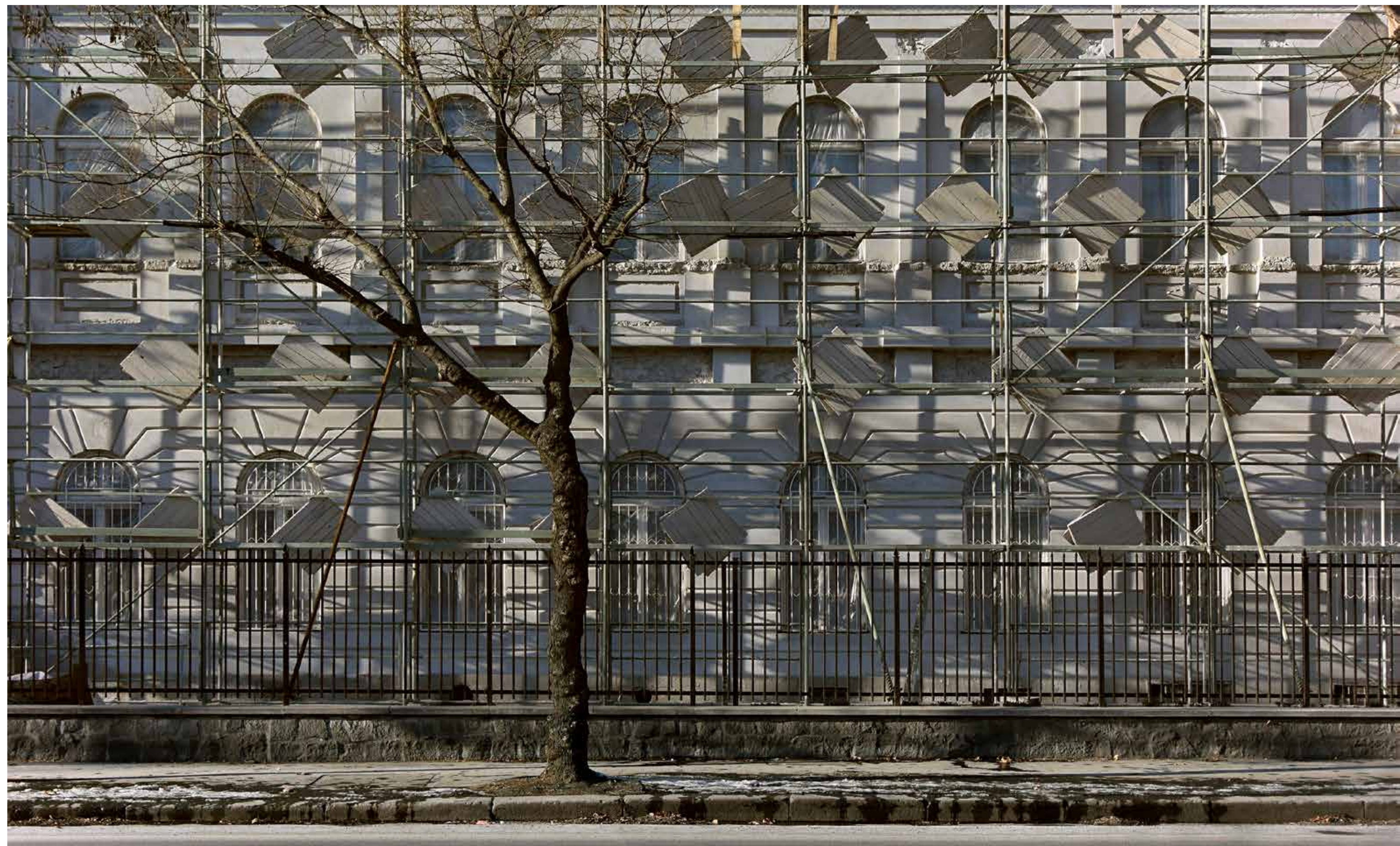
Oh, my... Zalka Imre-parafraízis Gyetvai Zoltán, 2017

Imre!

Nem szeretem a nosztalgiát, inkább itt egy korszerű kép a soha el nem készülő „magyar szürke” sorozatból, amelyik a negatív-pozitív emlék-előhívásról, kicsinyítésről és nagyításról is szól. Használd egészséggel!

HALAS ISTVÁN:
Streetview/Budapest
2016., lambda print, 63x90 cm

Az első kollódiumom, annyi hibával, amennyi csak ráfér egy képre... szeretem.

Szeretem, ahogy készült.

Szeretem, hogy Zalka mester megmentette a lefolyótól.

Szeretem, hogy a kép ott maradt az üvegen.

Örök barátsággal és tisztelettel kívánok boldog születésnapot!

HALÁSZ GABI:
BBB, FotóFalu
2016., ambrotíпия, 18x24 cm

HORVÁTH M. JUDIT:
Ibrány
1995., ezüst zselatin nagyítás, 40x50 cm

IGAZSÁG RADU:
Léna, Lola, Imre, Barkas...
2016., digitális print, 40x100 cm

Mert Imre nem csak a fotóhoz ért.

KISS MARIANNA:
FotóFalu, 2017
Digitális print, 13x13 cm

Amikor még Imre segédjeként szolgáltam és a Herschel által kitalált módszereket mutatta, akkor azokat Imréhez kötöttem, mintha csak ő találta volna ki. Ezért fényképeztem őt hasonlóképpen, mint a híres csillagászt egykor Cameron.

A kép akkor sikerülhetett volna jobban, ha Cameron sokkal ügyetlenebb, Herschel meg jóval fiatalabb lett volna.

LACZKÓ PÉTER:
Sir Zalka
2007., albumin kópia, 35x45 cm

Vannak tanárok, és vannak tanítók.
Az utóbbiak nem adják fel, és nem hagyják, hogy feladd. Fekete-fehér nagyítással foglalkozó egyetemi kurzusom részeként keserítettem meg szegény Zalka hétköznapijait. Ennek szeretnék emléket állítani legelső nagyításom tesztcsíkjaival: kezdet, nehézségek, türelem elvesztése, majd a folytatás, és végül a kész munka folyamatábrája ez.

Köszönöm a végtelen türelmedet, Imre!

LÁZÁR DÓRI:
Türelem

2015., fekete-fehér nagyítás tesztcsíkjai, 21x28 cm

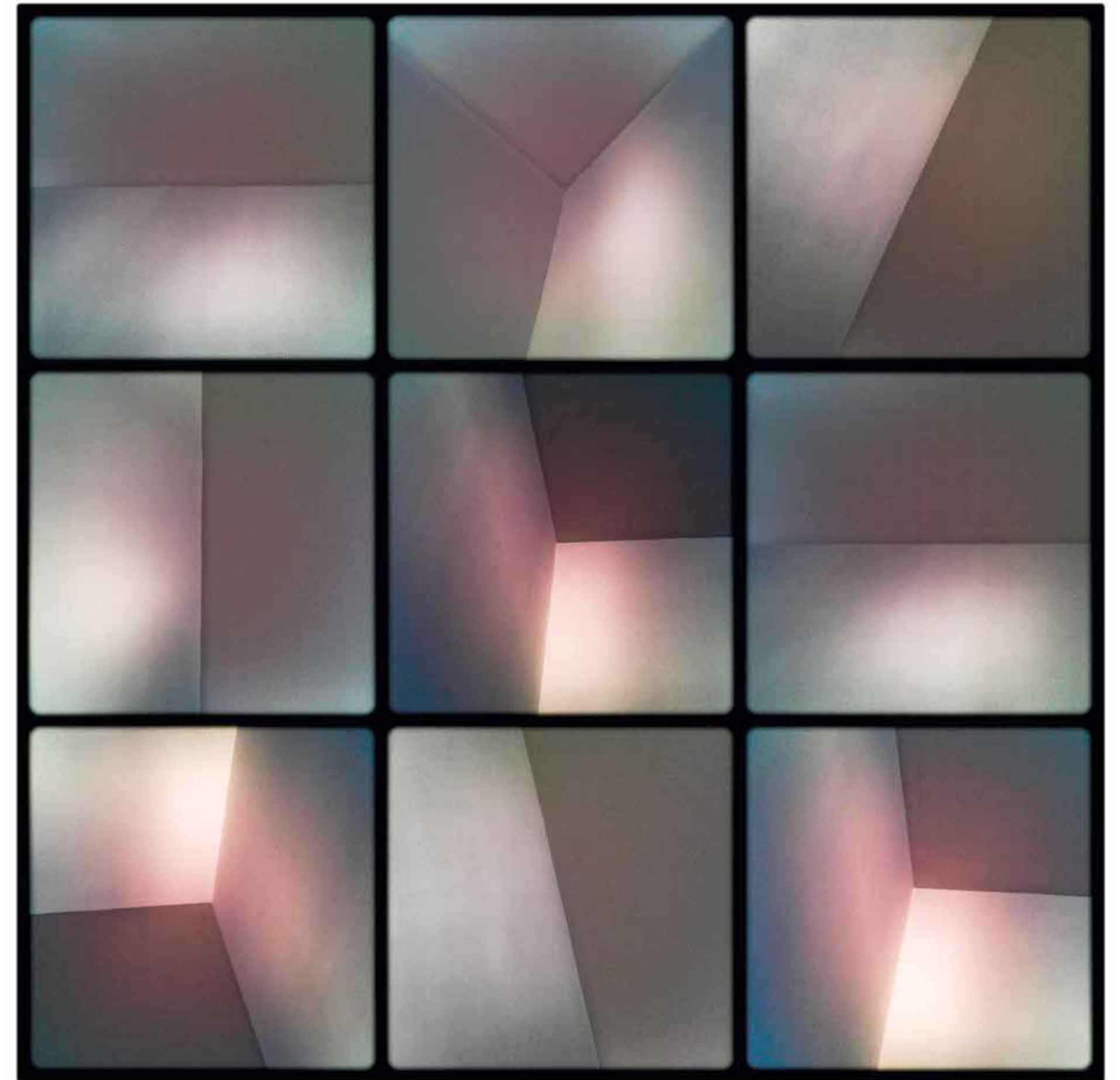
LUGOSI LUGO LÁSZLÓ:
Imre keze
2016., digitális print, 13x18 cm

1988-ban az Apród utcai Zalka-labor sarkait fényképeztük közös barátunkkal, Deák Botonddal, aki Imrénél volt fényképészta-nonc. Ezek a képek a felismerhetetlenségig roncsolva 27 évvel később kerültek ismét a kezembe. A képen a Zalka-labor ihlette sarkokat lehet újra látni, természetesen teljesen más viszonylatban, más környezetben és másik évezredben.

NEMÉNYI ZSOLT:
Sarkok, bagatell
2015., kasírozott habkarton, 100x100 cm

Miért?

Mert éveken keresztül kínoztam azzal a tábortan, hogy tanítson meg arra, hogyan nem lesz egy kallitípi sz.rbarna. Szerintem ez már nem az.

Ezért.

PÁLINKÓ GÁBOR:
Casanova Concept
2016., kallitípi, 21x25 cm

Kevés embertől fogadok el tanácsot a
fotográfiával kapcsolatban. Zalka Imre ta-
nácsai egytől egyig beépültek a képeimbe.
Remélem még kipiszkállok belőle ezt-azt...

PETI PÉTER:
Erzsébet híd
2018., tónuseltolt cianotípiá, 40x60 cm

Legszebb évek, az inasévek kezdete.

PINTÉR BENCE:

A labor

2013/17., lensbaby-panoráma,
(digitális/analóg, vegyes technika), 50x100 cm

Hogy miért szánom Iminek ezt a képet?
Mert tudom, hogy ettől boldogság tölti el.
Mindig.

RÓNASZÉKI PÉTER:
Imi álma
2014., digitális print, 40x50 cm

STALTER GYÖRGY:
Tólápa
1982., ezüst zselatin nagyítás, 40x50 cm

múltad és jövőd rabja vagy melynek kerete
minden vétked és vágyad
magadban nem lehetsz magad
álmaiddal fényes perceidben csak azt érezheted: vagy
az én napom mint a tiéd azt ragyogja: élsz

SZABÓ MAYA:
Don Quijote
2012., antrakotípiá, 12x20 cm

kilépek a burokból, ami megvéd, s egyben gátol
belökted a szekeret, ami nem ment magától
biztatás vagy a bizonytalanban
csináld, mert ez jó!
– s ezt megfogadtam.

SZEMENYEI BIANKA:

Embrió

2017., nagytás nedves kollódiumra, 10×10 cm

Imrét úgy ajánlották amikor a táborba kerestünk archaikus fotó témában járatos előadókat, de mielőtt felkértük volna, meghallgattuk egy előadását az Artbázison.

Furcsa figurának tűnt, de magával ragadóan beszélt többek között a fixír feltalálójáról, valamint a kezében tartott megfakult fekete kendőről, mely a Lakókája ablakában (már akkor!) 20 éve exponálta magába a külvilágot. A vándorfotográfusból állandó lakó lett táborunkban. Több mint tíz éve minden nyáron hűtött sörrel várjuk az érkezését Bugacon. Isten éltesse Imre! Egészségedre!

UJVÁRI SÁNDOR:
*Imi portrét ül Kerekes Gábor társaságában
Varga Tamás kamerája előtt
a Bugaci Kontakt Fotográfiai Táborban
2012. július 21-én Bugacon
2012/2018., digitális print, 13x18 cm*

Meleg nyári nap volt. A gömörszőlősi nedves kollódiumos tábor tagjai egymás után leültek a székbe a folyamatosan nyitva tartott rekeszű gép elé, egymásra exponálódtak. Imi is leült néhány másodpercre. Csoportkép készült. Egy pillanatra tapinthatóvá vált közös tudatunk és tudattalanunk. A napsütötte égen hullócsillagot láttunk. Teltek a másodpercek, majd Imi megszólalt: és így találták fel a szárazlemezt.

VARGA TAMÁS:
Imi a rengetegben
2014., fekete alumínium,
nedves kollodiuomos eljárás, 17.5x21 cm

Mobil horgászfoto egy csodáról. Imre megfogta, majd visszaengedte a harcsát a bányatóból, amiben elvileg nincs... Mi csak csodáltuk. A csali sem volt mindennapi.

VARGHA MIKLÓS:
Harcsás kép
2017., mobiltelefon, digitális print, 20x30 cm

Ez 2010. szeptember 10-én készült Székesfehérváron, a lengyel Łódź Kaliska csoport Vesszenek a férfiak! című kiállításának megnyitóján, egy digitális kamerával. Hogy miért pont ezt szánom a kötetbe? Kényelmesség! Mert erről nincs – sose készült – print. Ez mindig csak képernyőn, blogbejegyzésként volt eddig látható. A kiállításra meg régi képet szeretnék, ill. korabeli nagyítást. És akkor lesz fiatal Imi is, meg mai is, amiből kiderülhet, milyen régóta ismerjük egymást. Több, mint 30 éve. Na? S, hogy mi minden volt ebben? Hát munkából is sokféle – a fotolaborálástól a betonozásig, sitt-hordásig, vagy, hogy ő gitározott (többször is) a Liget Galéria megnyitóján –, aztán bulik (lakásokban, kertekben), beszélgetések, utazások (belföldiek, külföldiek). Ami biztosan kimaradt, hogy én sose horgásztam vele. De gondolom csak azért, mert ez nekem nem műfajom. Úgy egyébként meg a személyes üzenetem Iminek, hogy: Isten éltesen, füled érjen bokáig!! És ölellek!

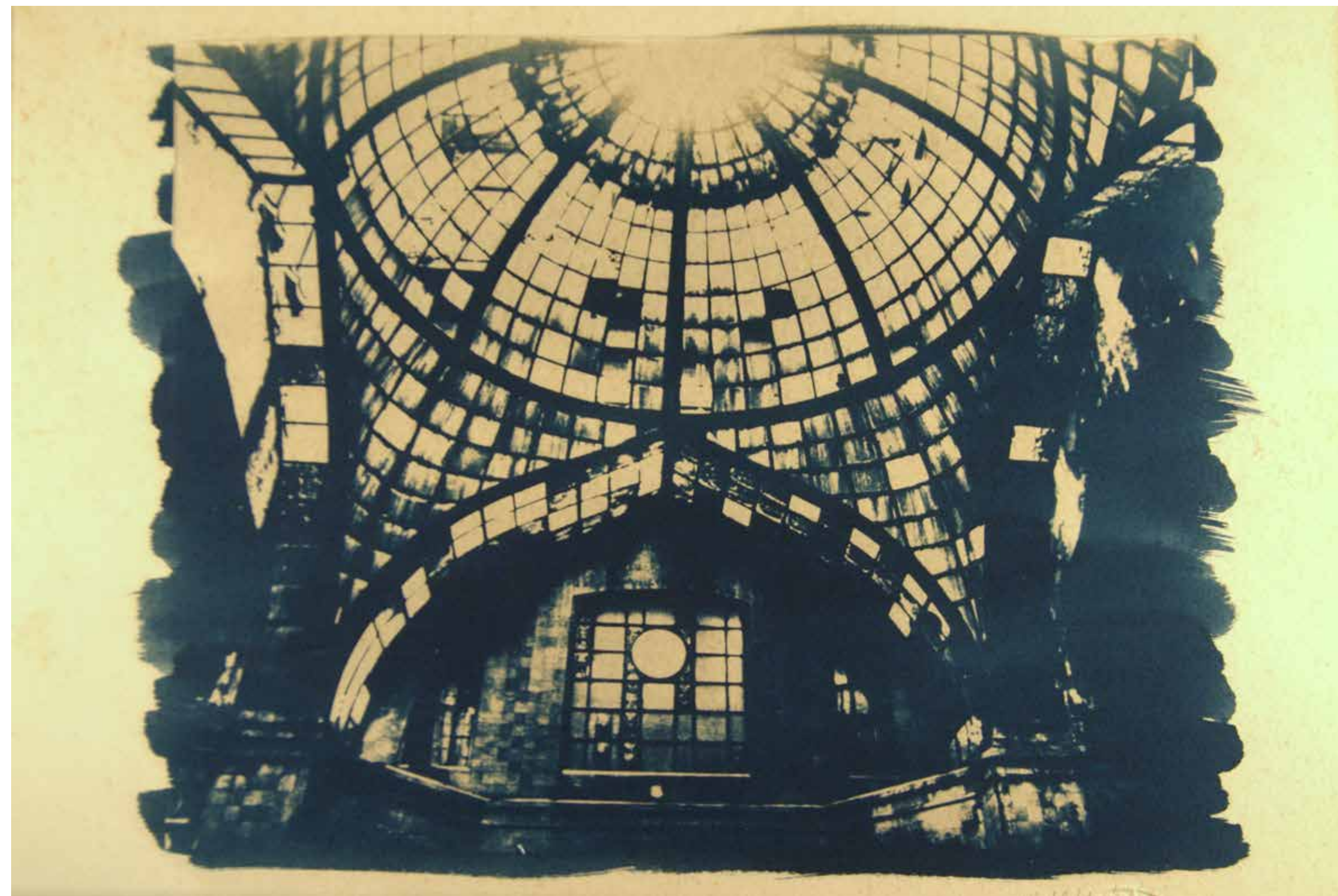
VÁRNAGY TIBOR

Hogy miért ez a kép? Mert van benne valami, ami megmutatja a múlt idők nehezen eltörölhető erejét a jelenben, pontosan úgy, ahogy Imre élete és munkássága is ezt erősíti meg.

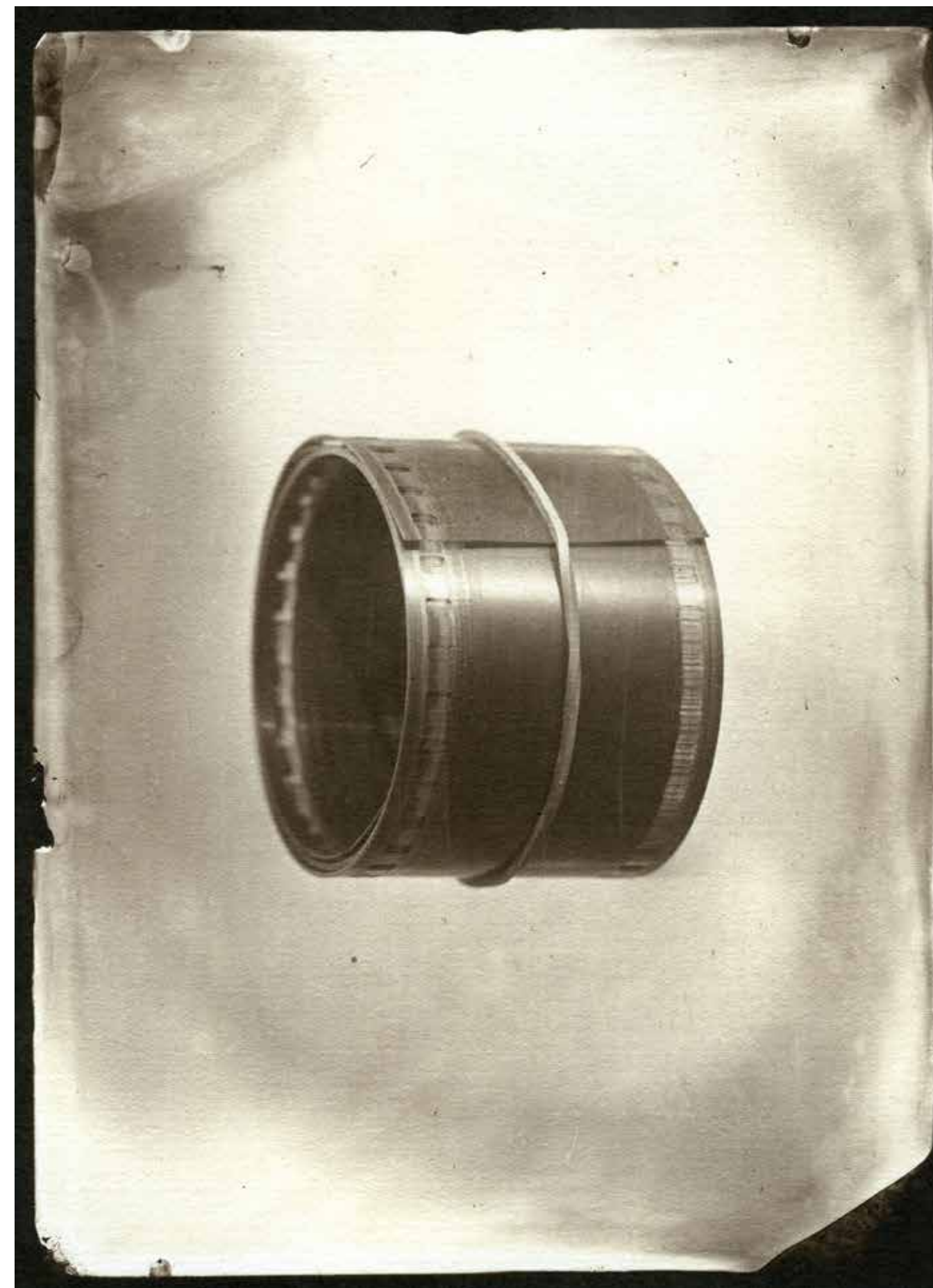
VÉKÁS MAGDOLNA:
Gresham passázs
1994., színezett cianotíпия, 28x38 cm

A kép tárgya a Zalka Imrétől ajándékba kapott celluloidfilm-darabka – amit egyébként Imre kollódium nyersanyagának használ –, kollódiumos negatívra fényképezve. Technikája az a Van Dyke Brown eljárás, amit Imre is előszeretettel használ, illetve amivel az archaikus pályafutása lényegében elkezdődött.

VENCZEL ATTILA:
Nyersanyag
2018., Van Dyke Brown print
kollódiumos negatívról, 13x18 cm

Ez a triplexre készült fotogram az enyészeté lett volna, ha a Mester nem segít nekem fixálni és kimosni e nagyméretű munkát a Fotófaluban. Ő hajnali négykor is éppolyan segítőkész, mint nappal. Csak bedugja a fejét a lakóbuszba és hopp, már meg is van a megfelelő vegyszer. A kísérletező – és kellően ideges – diáknak pedig nem csak a szaktudása, hanem a nyugalma is úgy kell, mint egy falat kenyér. Éljen Z. I. !!!!!!!
És egy kis irodalom ajándék gyanánt:

„Riasztás

– Rablól! Rablól! – kiabálta egyik délután torkaszakadtából Imikém, a felhúzható bádognyúl. Kicsinéni és Kicsibácsi lélekszakadva rohantak haza, ahogy csak a lábuk bírta. – Próbariasztás – mondta Imikém, mikor lihegve beestek az ajtón. – Csak kíváncsi voltam, hogy messziről is halljátok-e, ha kiabálok. – Mi mindig hallunk téged, Imikém – mondta neki Kicsinéni. – Ha a fülünkkel valamiért éppen nem is, akkor a szívünkkel: biztosan. Te kis buta.”

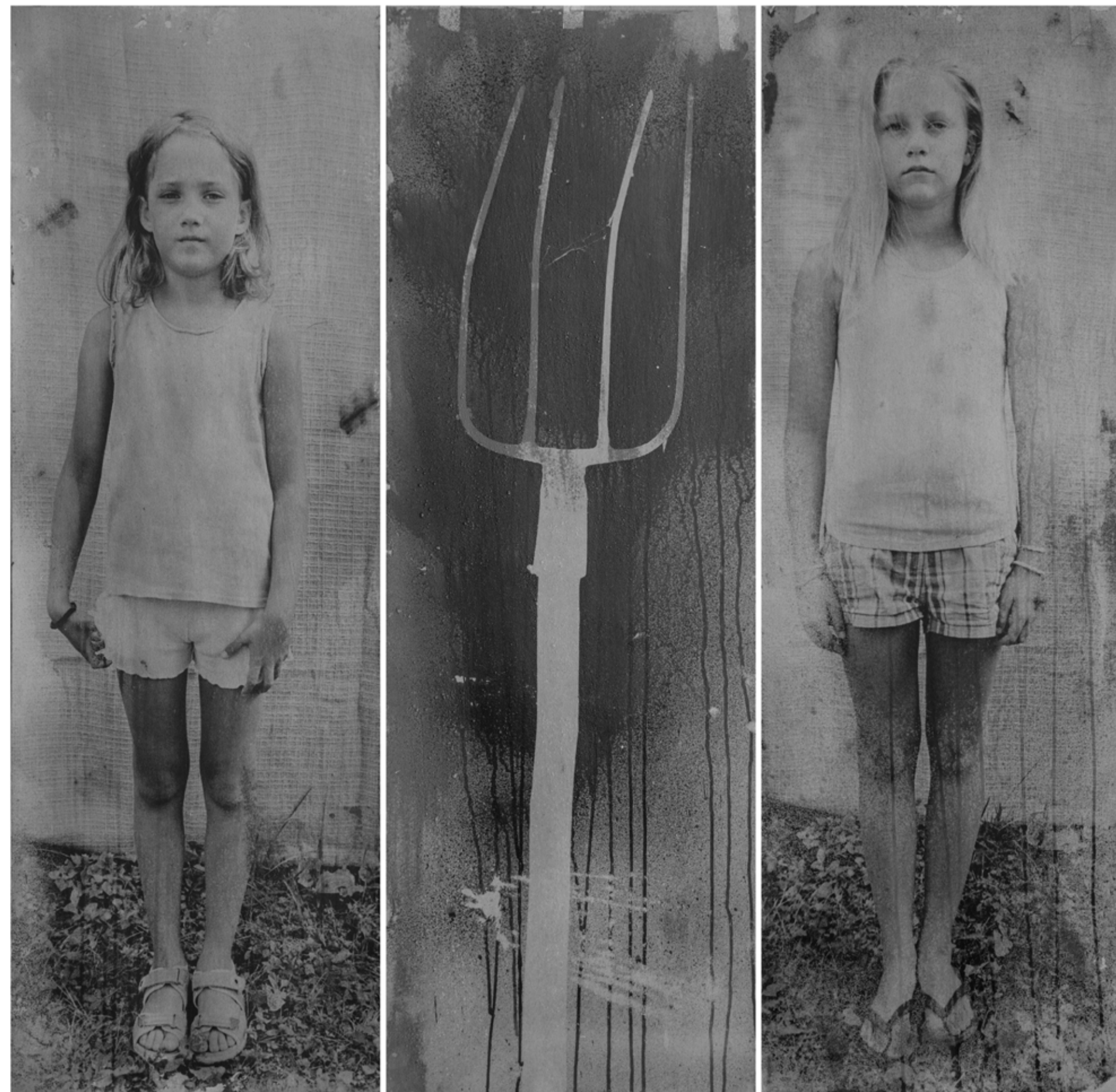
[Novella Dániel András Kicsibácsi, Kicsinéni (meg az Imikém) c. könyvéből.]

Nagy szeretettel és köszönettel

WALTON ESZTER:

Testvérek

2017., fotogram sk. érzékenyített
triplex kartonon, 100x100 cm

ZÁTONYI TIBOR:
*Malpe Beach, Kola, Karnátaka,
India, 2017. 12. 29.*
Digitális print, 26x39 cm

